cultuur eindhoven van ons

cultuurscan eindhoven 2015

Stichting Cultuur Eindhoven

inhoud

03 Leeswijzer

04 Inleiding

05 Samenvatting

08 #1 Betekenis en waarde

14 #2 Publiek

19 #3 Aanbod

31 #4 Middelen

35 #5 Drie grootste uitdagingen

45 Bijlage A. Eindhovens Model: Stichting Cultuur Eindhoven

48 Bijlage B. Gesprekspartners 2015

50 Bijlage C. Bronnenlijst 2015

leeswijzer

Vanaf eind 2015 voert de Stichting Cultuur Eindhoven namens de gemeente Eindhoven het cultuurbeleid uit, met als hoofdtaak de verdeling van het cultuurbudget. In de beleidscyclus vormt de cultuurscan de opmaat naar de cultuurbrief waarin de gemeenteraad het beleid vaststelt *(zie bijlage A).*
De Cultuurscan Eindhoven 2015 is ook bedoeld als gezamenlijk startpunt voor de dialoog met de culturele sector over de uitgangspunten voor de periode 2017-2020.

Input

In 2014 heeft bureau Blueyard een uitgebreide cultuurscan gemaakt, die zowel bij makers en instellingen in Eindhoven als bij de gemeente op veel bijval mocht rekenen.
De Cultuurscan Eindhoven 2015 is een samenvatting en actualisering van deze scan en brengt de kwaliteit van het Eindhovense kunst- en cultuuraanbod in beeld in relatie tot de betekenis ervan voor de stad. De scan schetst een algemeen beeld en geeft geen kwalitatieve analyses van individuele instellingen. Waar deze genoemd worden, is dat om ontwikkelingen te illustreren of feitelijke constateringen te onderbouwen.

Uitdagingen

In het cultuurdebat (Designhuis, 9 juli 2015) en verkennende gesprekken met makers en instellingen zijn de grootste actuele uitdagingen voor gemeentelijke overheid en cultuursector benoemd. Dit zijn de thema's vastgoed, nieuw publiek & nieuwe makers, en samenwerking. Deze onderwerpen worden behandeld in hoofdstuk 5. *Drie grootste uitdagingen*. Wie behoefte heeft aan meer achtergrond en verdieping verwijzen we naar *Bijlage C. Bronnenlijst 2015*. In *Bijlage B* staan alle deelnemers aan de verkennende gesprekken en het cultuurdebat vermeld.

Colofon

Tekst: Cultuur Eindhoven
Samenstelling en tekstredactie:
Frans Hempen, de zoele haven
Fotografie: Ruud Balk,
Janiek Dam (p. 04)
Vormgeving: Volle-Kracht

Je bent vrij om:

- het werk te delen
- te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat
- het werk te bewerken
- te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken

De licentiegever kan deze toestemming niet intrekken zolang aan de licentievoorwaarden voldaan wordt.

Onder de volgende voorwaarden:

Naamsvermelding //
De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een link naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. Je mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met je werk of je gebruik van het werk.

NietCommercieel //
Je mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.

GelijkDelen //
Als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd, moet je het veranderde materiaal verspreiden onder dezelfde licentie als het originele werk.

Geen aanvullende restricties //
Je mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

---

september 2015

inleiding

Dit seizoen prijkt Philips voor het laatst op het shirt van PSV, de trotse landskampioen van Nederland. Dit is een breuk met een traditie die teruggaat tot 1982, toen shirtsponsoring werd ingevoerd. Het zal veel fans weemoedig stemmen, maar er komt vast iets moois voor in de plaats. Zo gaat dat namelijk in Eindhoven. Deze stad heeft vernieuwen, onderzoeken en zelf zaken oplossen in haar DNA. Zo overtuigend dat Eindhoven de afgelopen jaren mondiaal is erkend als slimste regio ter wereld en een van de beste regio's om te investeren.

Slim vernieuwen, het zelf oplossen, je tijd vooruit blijven. De gemeente Eindhoven kiest voor een nieuwe vorm van 'shirtsponsoring' voor kunst en cultuur. Met de komst van Cultuur Eindhoven geeft de gemeente fundamenteel anders vorm aan maatschappelijk partnerschap. Zij kiest voor onafhankelijke kwaliteitsbeoordeling en een heldere subsidie-structuur, voor zakelijke procedures en transparante voorwaarden. Het budget blijft nagenoeg gelijk en de omvang van de stichting is bescheiden ten opzichte van vergelijkbare organisaties. Er komt meer flexibiliteit in het systeem. Dit versterkt de ontwikkeling van nieuw publiek, biedt nieuwe makers kansen en stimuleert samenwerking binnen de sector. Hierover vindt steeds afstemming plaats met het culturele veld, in gesprekken en gezamenlijke dialoog.

In de gesprekken met hoofdrolspelers, makers, producenten en experts is mij één ding opgevallen. Men is sterk betrokken bij elkaar, bij mede-spelers, bij de stad als geheel en vooral bij het publiek. Natuurlijk, het eigen belang telt en er zijn twijfels en vragen over hoe het straks allemaal uitpakt. Toch is men positief over de collectieve mogelijkheden en voor-delen van de nieuwe Stichting Cultuur Eindhoven voor makers en publiek. Om in voetbaltermen te blijven: hier ligt een kans voor open doel.

In Rotterdam heeft voormalig hoofdsponsor ASR in het laatste jaar het Feyenoordshirt gegund aan Diergaarde Blijdorp. Het heeft ASR veel goodwill opgeleverd en Blijdorp een hoop nieuwe fans. Misschien moeten wij maar eens met PSV en Philips gaan praten over een tijdelijk plekje op de borst van de kampioenen. Ik zie twee tekstregels voor me: 'Cultuur Eindhoven' en daaronder 'van ons'. Stralend tussen de rood-witte banen, een boodschap voor alle supporters van kunst en cultuur in Eindhoven.

Thomas van Dalen, kwartiermaker Cultuur Eindhoven

samenvatting

Kunst en cultuur zijn van grote waarde en betekenis voor Eindhoven. Voor het publiek begint al deze betekenis en waarde bij de ervaring. Zingen in een amateurkoor, boeken verslinden van de bibliotheek, opgaan in een andere wereld bij een voorstelling in het theater, je verbazen bij een baanbrekende expositie, je onderdompelen in een bruisend festival of overspoeld worden door emotie bij live-muziek. In deze stad is het allemaal 'van ons'.

Bewoners en bezoekers van de stad maken kunst en cultuur mee als essentieel onderdeel van een betekenisvol bestaan in een dynamische gemeenschap. Producenten en presentatieplekken maken de stad mee als essentiële bouwstenen van een levendige en leefbare stad.
Eindhoven heeft bovendien iets wat de stad uniek maakt: de combinatie van techniek, design en kennis. Met de troefkaart TDK speelt de stad zich in binnen- en buitenland *in the picture*. Voor de kunstensector biedt dit kansen, bijvoorbeeld door in te zetten op de verbinding art-science.

Het streven naar welzijn en welvaart voor de burgers leidt ertoe dat een overheid investeert in goed onderwijs, in goede wegen en in veiligheid. De nieuwe Stichting Cultuur Eindhoven gaat in opdracht van de stad en haar bewoners investeren in kunst en cultuur die meer waarde aan de stad toevoegt. Cultuur Eindhoven fungeert als adviseur van de gemeente en cultuurmakers en instellingen, als fonds dat subsidieaanvragen beoordeelt en subsidies verdeelt, en als aanjager van samenwerking en verbindingen. Hier is draagvlak voor bij politiek en sector. Het budget van Cultuur Eindhoven blijft gelijk aan dat van de cultuurbegroting, de omvang van de organisatie is relatief bescheiden, maar er is een gezonde ambitie om samen met alle partijen in het veld dit nieuwe Eindhovense model te doen slagen.

Missie

Cultuur Eindhoven vergroot welzijn en welvaart voor de inwoners en gebruikers van de stad Eindhoven door de ontwikkeling van kunst en cultuur te stimuleren en de betekenis van kunst en cultuur voor de stad te vergroten. Cultuur Eindhoven vergroot de aantrekkelijkheid van de stad voor bewoners, bezoekers, bedrijven en organisaties.

samenvatting

De Cultuurscan van 2015 toont een rijk geschakeerd cultureel landschap met een al even divers publiek, waar zich zowel kansen als bedreigingen voordoen. De voornaamste daarvan zijn meerdere keren eerder gesignaleerd. Dit is gebeurd in het rapport Cultuur Eindhoven (voorjaar 2014) van Blueyard, waarvoor onderzoeker Geert Boogaard tientallen gesprekken heeft gevoerd met vertegenwoordigers van bestuur en cultuur. In 2015 zijn er opnieuw verkenningen en gesprekken geweest. Tijdens het cultuurdebat van juli 2015 gingen circa 110 betrokkenen met elkaar in gesprek over de grote thema's die in de stad spelen. De drie grootste uitdagingen waarvoor de gemeente en het culturele veld staan, zijn vastgoed, nieuw publiek & nieuwe makers en samenwerking.

Uitdaging 1 //

Vastgoedzorgen beperken zich niet tot instellingen die te hoge kosten hebben in verhouding tot hun begroting. Ook instellingen die de huisvesting tegen een lage vergoeding van de gemeente huren, geven aan dat het anders moet. Er is behoefte aan meer zekerheid, bijvoorbeeld over de duur van de overeenkomst.

Uitdaging 2 //

Voor een betere balans tussen aanbod voor bestaand en nieuw publiek is het van belang om in het gemeentelijk beleid meer aandacht en middelen vrij te spelen. Dit kan deels vanuit de bestaande instellingen, maar ook langs andere wegen.

Uitdaging 3 //

Om de verbinding met het publiek te versterken is het zaak dat culturele partijen de samenwerking en afstemming naar een hoger plan tillen. Door een gezamenlijke programmering met een oriëntatie op de stad in plaats op de eigen instelling, vergroten zij hun betekenis en waarde voor de stad en geven ze een impuls aan de eigen ontwikkeling.

Cultuur Eindhoven werkt samen met de gemeenten en alle instellingen aan deze opgaven. In de Cultuurbrief wordt hiervoor een nieuw beleidsinstrumentarium geschetst.

kunst en cultuur betekenis en waarde

Als een formele instantie de gemiddelde Nederlander vraagt hoe die cultuur waardeert, gebeurt er iets opmerkelijks. Zo'n 70 procent van de bevolking reageert negatief of zelfs agressief. Alle clichés komen voorbij: 'Laten ze iets nuttigs doen met ons belastinggeld!' 'Laat die kunstenaars gewoon werken voor de kost!' 'Ik ben niet voor kunst, ik ben tegen kunst!' Hoe anders is het als een buurvrouw hem uitnodigt voor het klassiek concert van het koor waarin zij zingt. Dan staat de Nederlander plotseling wel open voor 'elitaire' kunst. Wat verklaart dit verschil?

#1

Van ons

Mensen omarmen kunst en cultuur pas als zij het gevoel hebben dat het ‘van ons’ is. Het mag klassiek of traditioneel, modern of hip zijn, maar het moet ‘van ons’ zijn. Dat geldt ook in Eindhoven. Het is dus belangrijk dat de burger ziet dat de overheid hem ziet staan en serieus neemt. Het is zaak om de samenleving mee te nemen in het cultuurbeleid en de keuzes voor de ondersteuning van vertrouwde én vernieuwende kunstuitingen. Want uiteindelijk zijn die van grote waarde en betekenis voor individu en collectief.

Betekenis

De overheid stelt zich bij alles wat zij doet de vraag wat de betekenis is voor welzijn en welvaart. Het streven naar welzijn en welvaart voor de burgers leidt ertoe dat een overheid investeert in goed onderwijs, in goede wegen en in veiligheid. Ook kunst en cultuur dragen bij aan welzijn en welvaart van de stad en haar bewoners. Ze vormen onmisbare bouwstenen voor een leefbare en levendige stad.
Kunst en cultuur dragen een hele reeks aan betekenissen in zich. De betekenis van een muziekfestival is voor de toeschouwer vooral de werking van de muziek. Voor de horecaondernemer ligt de betekenis meer in het maken van omzet. Voor de citymarketeer levert het festival een bijdrage aan de positionering van de stad. De ambtenaar op het stadhuis ziet betekenis voor de ontwikkeling van een stedelijk gebied.

Cultuurbeleid van de stedelijke overheid moet gebaseerd zijn op het geheel aan perspectieven op en betekenissen van kunst en cultuur, niet slechts op een aantal. Goed cultuurbeleid is per definitie een integrale visie op alle mogelijke betekenissen.

Economische waarde

Uit tal van onderzoeken naar de economische betekenis van kunst en cultuur blijkt dat kunst- en cultuuraanbod steden meer oplevert dan het aan subsidie en belastinggeld kost. Steden met een goed cultureel aanbod trekken hoogopgeleide mensen aan. Dat is goed voor de lokale economie en de vestiging van bedrijven. Het biedt ook kansen voor lagere inkomensgroepen. Culturele voorzieningen trekken dienstverlening aan, zoals horeca en facilitair werk. Dit bevordert de werkgelegenheid voor lager opgeleiden.

#1

WELVAART
WELZIJN
aantrekkingskracht
vestigingsklimaat
positionering
bestedingen
prijsniveau vastgoed
productiviteit
werkgelegenheid
innovatie
humuslaag creativiteit
gebiedsontwikkeling
onderwijs
democratie
gezondheid
leefklimaat
identiteit
Kunst
en cultuur
inkomen
huizenprijzen
woonklimaat
status
ontwikkeling
vermaak
inspiratie
expressie
troost
emotie
ontmoeting
COLLECTIEF
INDIVIDUEEL

#1

Kwaliteit

De overheid streeft naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van kunst en cultuur omdat de betekenis voor welzijn en welvaart erdoor toeneemt. Een hogere kwaliteit betekent een aantrekkelijkere stad, meer werkgelegenheid, beter onderwijs, meer waarde van grond en huizen. Tegelijkertijd neemt ook de persoonlijke inspiratie toe en krijgt de persoonlijke ontwikkeling de ruimte.

Door de kwaliteit die de culturele instellingen bieden, nemen hun betekenissen voor Eindhoven in waarde toe. Mensen beleven intense momenten, zien inspirerende kunst en horen de mooiste muziek. Ook ten aanzien van welzijn en welvaart zijn de instellingen door hun kwaliteit van groot belang.

Oordeel over kwaliteit

Kwaliteit is geen absoluut gegeven. Allereerst is er de kwaliteit van de kunst of cultuur zelf, de artistieke kwaliteit, uitgedrukt in 'oorspronkelijkheid', 'vakmanschap' en 'zeggingskracht'. Kwaliteit zit echter in veel meer: bijvoorbeeld ook in communicatie en de wijze van presenteren. Op basis van het inzicht van onafhankelijke experts kan de overheid zich een gewogen oordeel vormen over de kwaliteit van kunst en cultuur en haar beleidsinstrumenten inzetten.

Eindhovens DNA

In Nederland neemt Eindhoven op cultureel gebied een eigen positie in. Deze culturele eigenheid ligt verankerd in het stedelijk DNA: uitvinden, experimenteren, hightech. Na de dip van de jaren '80 en het vertrek van het Philipshoofdkantoor in de jaren '90 heeft Eindhoven zich met succes opnieuw uitgevonden en ingespeeld op de veranderingen in de wereld om zich heen.

Meer dan welke andere stad of regio in Nederland is Eindhoven erin geslaagd om handel, industrie en wetenschap met elkaar te verweven en overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen vruchtbaar te laten samenwerken. Eindhoven is nu de stad van Technologie, Design en Kennis (TDK). Veel van het kunst- en cultuuraanbod sluit goed aan bij deze positionering. Denk aan de creatieve industrie, maar ook aan festivals als GLOW en de Dutch Design Week. Kunst en cultuur voeden de innovatie waar het 'Wonder van Eindhoven' op drijft.

Wonder van Eindhoven

In 2014 riep het gerenommeerde kenniscentrum fDi Intelligence Eindhoven na Londen en Helsinki uit tot de beste stad om in te investeren. De fDi-index rangschikt steden en regio's die de beste vooruitzichten hebben voor buitenlandse investeringen en economische ontwikkeling, en een aantrekkelijk vestigingsklimaat hebben voor bedrijven. In 2011 werd Eindhoven door de Amerikaanse denktank Intelligence Community Forum uitgeroepen tot de slimste regio ter wereld. In 2009 stond Eindhoven samen met Helsinki op de shortlist om World Design Capital 2012 te worden.

Slimste regio van de wereld 2011
Nominatie World Design Capital 2012
3e beste investeringsstad ter wereld 2014

#1

Ambities

Eindhoven wil naar de internationale top. Kunst en cultuur dragen bij aan het realiseren van deze ambitie en zijn geschikt om de stad internationaal mee te positioneren (citymarketing) en aantrekkingskracht te vergroten. De stad organiseert haar Brainportambities goed, maar kan kunst en cultuur nog veel meer als belangrijke motor en voorwaarde voor groei zien. Cultuur is immers een van de weinige terreinen waarop een stad zelf kan investeren in het vestigingsklimaat. Dat is steeds belangrijker in de onderlinge concurrentie tussen steden. Een goed cultureel aanbod en een dynamisch cultureel klimaat trekken jonge hoogopgeleiden en daarmee bedrijven aan.

Magneet en kweekvijver

Eindhoven trekt getalenteerde mensen aan, wetenschappers, technologen, designers of kunstenaars. Zij beginnen hun carrière hier vanwege de goede faciliteiten: broedplaatsen en werkruimten in de stad, het culturele klimaat, de aanwezigheid van de High Tech Campus en de vele bedrijven. De stad is voor veel creatieven en cultuurmakers een springplank naar succes elders. Toch zien we steeds meer hier opgeleide makers hun professionele ambities en ondernemerschap in en vanuit de stad realiseren (cabaretier Theo Maassen, ontwerper Kiki van Eijk, multidisciplinair programmamaker André Amaro).

Erkenning

Ook landelijk wordt de reputatie van de stad erkend. Eindhoven is hoofdrolspeler in Brainport en beschikt met de High Tech Campus over een knooppunt van op technologie gerichte kennisinstellingen en bedrijven van wereldformaat. Van het totale Nederlandse budget voor ontwikkeling en onderzoek gaat een derde naar Eindhoven en omgeving. De Brainportregio is goed voor een kwart van de export en de helft van alle patenten die jaarlijks worden geregistreerd.

33%
van het nationaal **budget voor ontwikkeling en onderzoek** gaat naar de Brainportregio

25%
van de Nederlandse **export** komt uit de Brainportregio

50%
van de **geregistreerde patenten** in Nederland komt uit de Brainportregio

#1

‘De ambitie van Brainport Eindhoven is excelleren als Europese toptechnologie (kennis)regio, waarin innovatie de motor is voor duurzame economische en maatschappelijke ontwikkeling. Om onze internationale positie op het gebied van toptechnologie, kennis en design te behouden en te versterken, moeten we blijven investeren. Niet alleen in kennisontwikkeling en innovatie, maar ook in de kwaliteit van de stad zoals woonklimaat, voorzieningen, bereikbaarheid en bedrijventerreinen.’ Bron: Staat van de Stad 2020

#1

kunst en cultuur publiek

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Eindhoven 223.220 inwoners. De stadsregio Eindhoven, die naast Eindhoven bestaat uit 20 omliggende gemeenten, telt ongeveer 750.000 inwoners. Het verzorgingsgebied voor de Eindhovense kunsten valt min of meer samen met dit gebied. Eindhovenaren gaan voor hun kunst en cultuur nauwelijks naar andere steden in Brabant of daarbuiten.

#2

Er is incidenteel verkeer richting Den Bosch en Helmond (2% van de Eindhovenaren voelt zich aangewezen op deze steden) en Tilburg (0,6%). Andersom voelen alleen Helmonders zich aangewezen op Eindhoven: 53% komt voor cultuur naar Eindhoven, slechts 29% maakt gebruik van het eigen Helmondse cultuuraanbod.

Grootschalige culturele producties en evenementen in lijn met het DNA van de stad (TDK) hebben grote invloed op de bezoekersstromen van buiten de stad.

Het totale aantal bezoekers aan het Eindhovense kunst- en cultuuraanbod stijgt al jaren. Dit komt vooral door de groei van de Dutch Design Week en GLOW (recordaantallen met respectievelijk 250.000 en 650.000 in 2014). Andere instellingen hebben te maken met constante of dalende bezoekerscijfers. Deels is dit terug te voeren op bezuinigingen (Bibliotheek en CKE), deels is er sprake van een landelijke trend. Digitaal aanbod van kunst en cultuur verdringt het meer traditionele aanbod. Landelijk is tussen 2010 en 2012 voor alle disciplines, met uitzondering van film, de participatie gedaald.

Publiekssamenstelling

Vooral inwoners uit het stadsdeel Centrum, en in iets mindere mate stadsdeel Stratum, zijn grootgebruikers van het cultuuraanbod. Jongeren, hoogopgeleiden en mensen met een hoger inkomen bezoeken vaker culturele voorstellingen dan ouderen, laagopgeleiden en mensen met een lager inkomen.

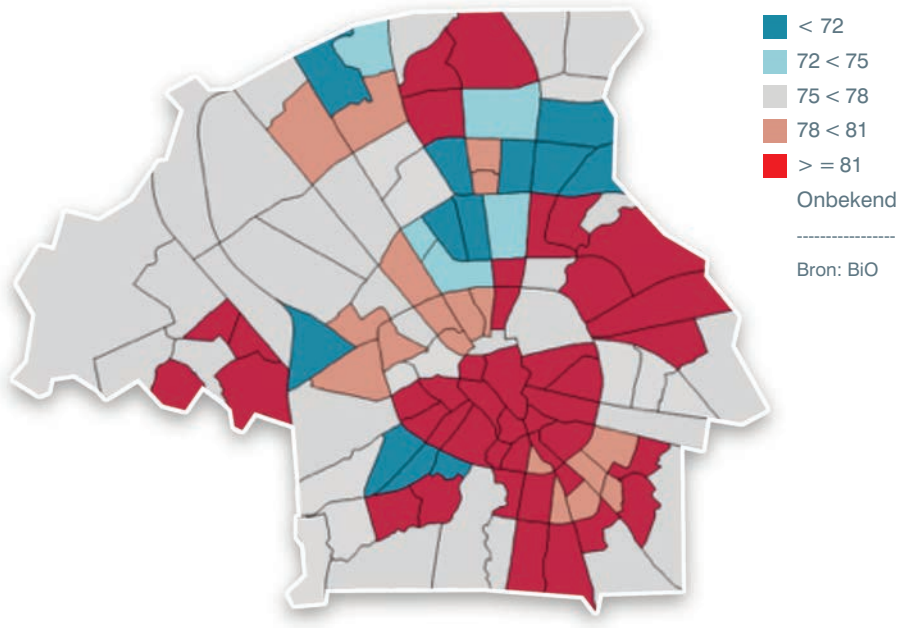

Percentage inwoners dat culturele voorstellingen bezoekt

Regionale betekenis

De regionale betekenis van Eindhoven vertaalt zich in de positie van de stad in de negen grote steden, de door het Rijk benoemde culturele kernpunten.* De meeste landelijk gesubsidieerde Basisinfrastructuur instellingen (BIS) zijn in deze steden gevestigd. De steden hebben alle een compleet cultureel aanbod en één of meer kunstvakopleidingen.

* G9: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht, Eindhoven, Groningen, Arnhem, Maastricht, Enschede

#2

Het effect van leeftijd, opleiding en inkomen neemt af wanneer je de kunst indeelt in populaire (film, popmuziek, cabaret en musical) en gecanoniseerde kunst (toneel, klassieke muziek, opera en ballet, museumbezoek). Mensen met een laag inkomen en opleidingsniveau gaan even vaak naar een populaire voorstelling als mensen met een hoog inkomen of opleidingsniveau. Hierin lijkt Eindhoven op de rest van Nederland.

Instellingen die zich op populaire cultuur richten, zoals Effenaar of het STRP Festival, trekken een overwegend jong publiek. De scene van art-science (Baltan, STRP en MAD) is gebaat bij de aanwezigheid van een hoogopgeleid, creatief publiek met veelal een technische achtergrond. Die is er aan de TU/e. De klassieke instellingen (philharmonie zuidnederland, het Muziekgebouw en het Van Abbemuseum) bereiken meer ouderen. Allochtone Eindhovenaren maken aanzienlijk minder gebruik van het aanbod dan autochtone. Alleen de bibliotheek wordt even vaak gebruikt.

Cultuurparticipatie

Is de cultuurdeelnemer in de eerste plaats consument, dan is er sprake van *receptieve cultuurparticipatie*. Is hij vooral zelf actief en daarmee een cultuurproducent, dan noemen we dat *actieve of creatieve cultuurparticipatie* (zie ook Amateurkunst, p. 27).

In 2014 bezocht 78% van de Eindhovenaren tussen 15 en 84 jaar één of meer keer een culturele voorstelling (bijvoorbeeld een concert of een cabaretvoorstelling) en 44% bracht een bezoek aan een museum in de eigen stad. Het Eindhovense publiek volgt de landelijke trends wat betreft keuzes uit het aanbod. Alleen voor theaterbezoek is er een afwijking naar beneden: terwijl 27% van de Nederlanders in 2013 minimaal een keer per jaar naar theaterproducties ging, was het aandeel theaterbezoekers in Eindhoven 16%. Dit lijkt te verklaren door het vertrek van de theateropleiding en toneelgezelschappen uit de stad.

78%
van de **Eindhovenaren** bracht in 2014 een bezoek aan een **culturele voorstelling**

44%
van de **Eindhovenaren** bracht in 2014 een bezoek aan een **museum**

27%
van de **Nederlanders** bracht in 2013 een bezoek aan een **theatervoorstelling**

16%
van de **Eindhovenaren** bracht in 2013 een bezoek aan een **theatervoorstelling**

7,6
het **gemiddelde rapportcijfer** dat het publiek in 2014 gaf aan alle Eindhovense culturele instellingen

#2

Trends bezoek Eindhovense instellingen en festivals

Onderstaande tabel laat zien hoeveel procent van de Eindhovenaren (tussen 15 en 84 jaar) in de jaren 2011-2013 minimaal één keer per jaar een bezoek bracht aan een van onderstaande culturele instellingen of festivals.

Ontwikkeling publiek

Gezien de groeiprognoses van Eindhoven en de Brainportregio – zowel wat bevolking als economische ontwikkeling betreft – liggen er kansen voor de Eindhovense kunst en cultuur. Met gerichte investeringen in kunst en cultuur kan de gemeente haar ambities ook in culturele zin waarmaken. Behalve met economische motieven trekt Eindhoven dan ook mensen aan omdat de stad een culturele hotspot is.

Culturele instelling	2011	2012	2013	2014
Effenaar	23%	29%	20%	24%
philharmonie zuidnederland	5%	5%	5%	5%
Muziekgebouw	23%	21%	21%	23%
Parktheater	36%	35%	30%	36%
Plaza Futura	22%	20%	17%	24%
MU	3%	2%	2%	2%
Van Abbemuseum	17%	16%	12%	14%
Bibliotheek Eindhoven	32%	26%	18%	17%
Centrum voor de Kunsten	9%	8%	5%	6%
Eindhoven	4%	4%	4%	5%
Dutch Design Week	18%	23%	25%	28%
GLOW				57%
STRP festival	7%	11%	11%	11%
Min. 1 Eindhovense culturele instelling (ex. festivals)	65%	65%	60%	66%

Bron: Gemeente Eindhoven, Bureau Informatie voor Beleidsonderzoek (BIO)

Het Expateffect

In Eindhoven wonen en werken circa 9.750 kennis- en arbeidsmigranten. Als we daar internationale zelfstandigen en studenten bij optellen, komen we op een aantal van rond de 11.750 expats. Hiervan heeft een deel een partner en/ of kinderen, wat het aantal door arbeidsimmigratie in Eindhoven gevestigde buitenlanders op circa 20.000 brengt. Een deel van de expats werkt in de hightech- of in de kennisindustrie en heeft een hoog opleidingsniveau en een hoog inkomen. Dit aantal zal de komende jaren sterk groeien. Expats doen hun invloed op het culturele aanbod gelden.

Bedrijven die werknemers naar Eindhoven halen, hechten aan een kwalitatief goed aanbod, vooral op het gebied van de klassieke muziek. Een deel van de expatcommunity is sterk verbonden met het Muziekgebouw. Dit komt door de brede programmering, maar ook door het 'language no problem'-karakter van muziek. De vraag naar piano- en vioollessen voor expatkinderen is groot.

#2

#2

kunst en cultuur aanbod

Het kunst- en cultuuraanbod in Eindhoven is breed en divers. De stad onderscheidt zich van andere Nederlandse steden met vernieuwend en vaak kleinschalig cultuuraanbod. Dit aanbod sluit vaak naadloos aan op het DNA van de stad en versterkt dat. De mix van ruimte, (deels leegstaand) industrieel erfgoed, het moderne centrum en de meer underground scene in de spoorzone bieden volop mogelijkheden voor vernieuwing. Een nieuw publiek van nerds, kunstenaars en vormgevers, studenten en expats creëert ook een nieuwe vraag.

#3

Eindhoven kent ook een meer traditionele culturele wereld. Er is een bloeiend verenigingsleven, gevormd door organisaties met een soms al decennialange geschiedenis. Een wereld waarin mensen weinig op hebben met design. Ze genieten gewoon van kunst en cultuur. De spanning tussen traditie en vernieuwing stelt eisen aan het cultuurbeleid. Goed beleid draagt zorg voor de waarde van het bestaande, maar biedt ook ruimte aan en maakt gebruik van de nieuwe creatieve energie die zich in de stad manifesteert. De overheid zoekt hierin de balans.

In 2010 is een cultuurscan gemaakt die op internet te vinden is (klik hier om naar de Cultuurscan 2010 te gaan). Hierin zijn zowel gesubsidieerde instellingen en amateurkunstverenigingen als ongesubsidieerde culturele instellingen/initiatieven en amateurkunstverenigingen opgenomen. De scan toont de situatie in 2010.

Zowel gesubsidieerde als ongesubsidieerde cultuurorganisaties zijn van grote betekenis voor de stad. Het kunst- en cultuuraanbod wordt voor een belangrijk deel gerealiseerd of gepresenteerd door organisaties die gesubsidieerd worden door de gemeente. Op dit moment zijn dat er 36 (zie de afbeelding op de volgende pagina). Op verzoek van de wethouder van cultuur onderzoekt Cultuur Eindhoven of de sector behoefte heeft aan een permanente monitor van het culturele aanbod in de stad.

Culturele hoofdvoorzieningen

Elke stad van enige omvang heeft min of meer dezelfde grote hoofdvoorzieningen voor culturele functies. Steden financieren deze voorzieningen al vele decennia lang met gemeenschapsgeld. Ze vormen een culturele infrastructuur die belangrijke betekenissen genereert voor de stad en haar bewoners, ook economisch.

In de hoofdvoorzieningen komen mensen samen. Ze raken er geïnspireerd, vinden er troost, maken zelf kunst, lenen een boek en doen misschien goede zaken. De ontwikkeling van deze voorzieningen lijkt op die in andere steden. In de twintigste eeuw krijgen de voorzieningen vorm in ‘cultuurtempels’ voor beeldende kunst, film, muziek en literatuur. Instellingen die in een lange traditie staan, groeien met de stad mee. Nieuwe voorzieningen voor nieuwe vormen van cultuur veroveren een plek. Ook organisaties van cultuurmakers kunnen onderdeel uitmaken van de hoofdvoorzieningen: een orkest, een theatergroep, een dansgezelschap. Sinds de eeuwwisseling vervullen ook grote festivals en culturele evenementen de rol van voorzieningen met een groot (piek)bereik.

Eindhoven staat in de Atlas voor gemeenten 2015 op plek 9 in omvang en diversiteit van het culturele aanbod. Dit is niet helemaal in lijn met de positie als vijfde stad (in aantal inwoners) en tweede stedelijke economie van ons land. Een verklaring hiervoor ligt deels in het gegeven dat Eindhoven geen historische binnenstad en weinig rijksmonumenten heeft. Ook begeeft de stad zich op culturele en creatieve terreinen die in de Atlas niet worden gewogen.

De elf grootste gesubsidieerde instellingen ontvangen gezamenlijk 93% van het cultuurbudget van de stad. Dit heeft als gevolg dat er nauwelijks structureel gemeentelijke middelen beschikbaar zijn voor nieuwe projecten.

#3

Instellingen kunst & cultuur	subsidie 2014
Muziekgebouw	€ 4.291.190
CKE	€ 4.085.794
Bibliotheek Eindhoven	€ 3.277.000
Parktheater	€ 3.063.477
Effenaar	€ 896.949
Eindhoven Museum	€ 714.000
Plaza Futura	€ 679.111
MU	€ 363.531
PopEi	€ 363.120
Baltan	€ 220.574
STRP	€ 173.145
Kunstenaarswerkplaats Beeldenstorm	€ 153.271
Lumens Groep (Dynamo)	€ 152.513
Tromp Muziek Biënnale	€ 111.481
Grafische Werkplaats Daglicht	€ 105.060
De Ontdekfabriek	€ 96.600
philharmonie zuidnederland	€ 90.420
Broet	€ 84.523
Axesjazzpower	€ 83.362
Afslag Eindhoven	€ 78.534
Skateboard Events Ehv (Area 51 Skatepark)	€ 63.322
Onomatopee	€ 59.364
Theaterplan Zuid-Nederland	€ 59.160
Jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt	€ 49.515
Storioni	€ 49.470
Kunstenaarscentr. De Baarsstraat (De Fabriek)	€ 49.469
Tegentijd (United-C)	€ 48.480
BMX Freestyle	€ 45.000
Gebouw 52	€ 42.600
MAD	€ 39.000
Carte Blanche	€ 38.650
Zesde Kolonne (Flipside)	€ 38.000
Stichting 18 september	€ 24.730
Bosse Nova (Kunstbende)	€ 15.000
Rugged Solutions	€ 10.282
Ton Smits Huis	€ 9.690
TOTAAL	**€ 19.725.387**

De culturele hoofd-voorzieningen zijn essentiële bouwstenen van de stedelijke samenleving

#3

De pijlers van het huidige Eindhovense media-, urban- en designprofiel zijn AreaFiftyOne Skatepark, 040 BMX Park, HipHopLab040, Emoves festival, STRP festival, GLOW, Baltan en DDW, dragers van Eindhoven DNA.

*gefinancierd vanuit de Basis Infrastructuur (BIS) van het Ministerie van OCW: MU jaarlijks afgerond € 500.000 philharmonie zuidnederland jaarlijks afgerond € 7.000.00; komt voor een deel ook ten goede aan Limburg.

#3

Internationale uitstraling

Eindhoven heeft instellingen die zich kunnen meten met de nationale en soms zelfs de internationale top. Het Parktheater won de laatste jaren prijzen voor vernieuwende activiteiten. Het Van Abbemuseum wordt internationaal gelauwerd en ook programma's van het Muziekgebouw en MU bevinden zich op een internationaal niveau. Dit geldt ook voor STRP (Biënnale), GLOW en DDW. Ook kleinere, door de overheid ondersteunde initiatieven als MU, AreaFiftyOne Skatepark en 040 BMX Park hebben in hun domein en op hun schaal zo'n (inter)nationale uitstraling. Deze instellingen vervullen een belangrijke rol bij het positioneren van de stad.

Door de gedrevenheid in Eindhoven om autonoom te zijn en zaken lokaal en met elkaar op te lossen, worden binnen de culturele sector soms externe financieringskansen gemist. Eindhoven scoort bijvoorbeeld als laagste van de Brabantse steden bij het Prins Bernhard Cultuurfonds in 's-Hertogenbosch. De Eindhovense overheid kan door extra co-financieringsgelden beschikbaar te stellen cultuurgeld van buiten aantrekken (o.a. provincie en EU).

Design

De onbetwiste designstad van Nederland heeft de Design Academy en de Dutch Design Week als internationale uithangborden. Vanaf eind jaren '90 is er stedelijk cultuurbudget geïnvesteerd in designprojecten en designers. Design vormde de voor Brainport belangrijke schakel tussen het technisch hoogwaardige product en de eindgebruiker.

Sinds 2004 houdt de gemeente zich nadrukkelijk met design bezig. De gemeente ziet haar rol vooral als verbinder en initiator: de initiatieven en projecten komen uit het veld. Het belang van design wordt ook steeds meer in een sociale context erkend, bijvoorbeeld door TU/e Industrial Design en Philips Design. Organisaties als stichting T+huis en de Drents Dorp Angels stellen hun culturele werk in dienst van wijkvernieuwing. Zij worden door de woningcorporaties ondersteund. De gemeente heeft een ontwerper in dienst om social design binnen de eigen werkprocessen in te zetten en is daarmee voorloper in Nederland.

Creatieve industrie

De aansluiting op de landelijke topsector Creatieve Industrie is groot. Het landelijke innovatienetwerk ClickNL koos de stad als thuisbasis voor design. Het Nieuwe Instituut (landelijke instelling creatieve industrie) heeft een intendant in Eindhoven.

Van Abbemuseum
Van Abbemuseum ondersteunt de internationale positionering.

Parktheater
is de toegankelijke culturele ontmoetingsplaats voor Eindhovenaren.

Muziekgebouw
is een belangrijke plek voor het (internationale) bedrijfsleven. Het bereikt met meer dan 100 niet-klassieke concerten per jaar, 40 gratis kinderconcerten en 40 gratis jazzconcerten, een breed publiek.

Effenaar
vervult de basisfunctie van centraal poppodium. Het brede spectrum van de popmuziek zoekt ook vaak andere locaties op.

CAPITAL D en de Dutch Design Week
In 2010 kreeg Capital D opdracht om initiatieven te verbinden en de gemeentelijke beleidsvisie uit te dragen. Er zijn veel organisatorische en financiële problemen geweest in en rond Capital D. Toch is de belangrijkste activiteit van Capital D – de Dutch Design Week – de laatste jaren gegroeid.

#3

Urban

Sinds 2009 is urban culture speerpunt voor de gemeente, naast muziek, beeldende kunst en design. In urban culture verdwijnen de scheidslijnen tussen sport en cultuur. Skaten bijvoorbeeld, is zowel een sport als een cultuur met specifieke uitingen. De gemeente subsidieert het domein vanuit Kunst en Cultuur met een bijdrage vanuit Sport. De bloeiende urban scene in Eindhoven omvat onder meer urban sports, veejaying, deejaying, muziekproductie, graffiti en dans. AreaFiftyOne Skatepark, 040 BMX park, Dynamo HipHopLab040, Stichting Gebouw52, The Ruggeds en het urban festival Emoves worden vanuit het cultuurbudget gesubsidieerd. Toch ontvangt het totaal van urban activiteiten en organisaties een relatief beperkte subsidie. Verder is de toekomstige huisvesting van AreaFiftyOne Skatepark, 040 BMX Park en Stichting Gebouw52 onzeker.

AreaFiftyOne Skatepark en **040 BMX Park** zijn uniek voor de Benelux.

Dynamo bereikt en stimuleert jongeren in **HipHopLab 040** in een talentontwikkelingstraject door workshops, open trainingen en masterclasses.

Evenementen

In Eindhoven vinden evenementen van verschillende aard, omvang, bereik en niveau plaats. Evenementen en festivals dragen gedurende het hele jaar bij aan het verlevendigen van de stad. Het Evenementenplatform Eindhoven heeft geconstateerd dat er in de stad naar verhouding minder evenementen plaatsvinden waarbij de organisatoren een hoger dan gemiddelde toegangsprijs vragen. Dit geldt zowel voor evenementen in de populaire cultuur voor een massapubliek als voor evenementen die gericht zijn op een meer select publiek van kenners. Mogelijk liggen hier kansen voor nieuw publiek en nieuwe makers.

Media en letteren / openbare bibliotheek

Door trends in lezen en lenen (digitalisering, streamingmodellen), veranderende informatievoorziening en krimpende overheidsbudgetten is de openbare bibliotheek ertoe aangezet om zichzelf opnieuw uit te vinden. Als eigentijdse, toekomstbestendige publieksvoorziening richt de bibliotheek zich op het voorkomen en bestrijden van taalachterstanden en laaggeletterdheid. De bibliotheek besteedt veel aandacht aan leesvaardigheid en mediawijsheid. Met een ambitieus programma op basisscholen en door verbindingen aan te gaan met maatschappelijke partners vormt de bibliotheek zich om tot een centrum voor educatie en media.

Beeldende kunst

Op beeldende kunst in Eindhoven is de afgelopen jaren sterk bezuinigd. Zo verdwenen De Krabbedans en De Overslag. Voor kunstenaars uit de regio Kempenland is museum Kempenland weggevallen als expositieplek. Er zijn nog wel interessante productieplekken en werkplaatsen, zoals Kelderman en van Noort, Grafisch Atelier Daglicht en Beeldenstorm. Presentatieplekken in de stad kiezen steeds voor diversiteit en presenteren een breed spectrum van beeldende kunst en design. Belangrijke gesubsidieerde presentatieplekken zijn MU en Onomatopee.

#3

Kunstenaarsinitiatieven De Fabriek en Flipside combineren productie en presentatie. Kelderman en van Noort heeft zich als een belangrijke nieuwe plek gemanifesteerd. Het Van Abbehuis wordt opnieuw in gebruik genomen als presentatieplek voor kunstenaars en kunstinitiatieven. Bij het STRP Festival, Mad en Baltan speelt beeldende kunst een rol in de programmering.

Theater en dans

In Eindhoven wordt interessant, 'eigen' theater van hoge kwaliteit gemaakt en gepresenteerd, maar de stad heeft geen sterk profiel als theaterstad. Theaterplan en de musicalschool van het CKE bieden de mogelijkheid aan jongeren om kennis te maken met zelf actief zijn op het podium. Theater is in 2009 niet benoemd tot prioritaire discipline, waar dat wel geldt voor muziek, design, beeldende kunst en urban. Afslag Eindhoven, Hetpaarddatvliegt en United-C zijn de gesubsidieerde gezelschappen van Eindhoven. De voornaamste presentatieplek is het Parktheater. Het theater brengt landelijk geproduceerd aanbod en gaat steeds vaker de verbinding aan met lokale makers en jong talent. Plaza Futura programmeert sinds de verhuizing naar het Natlab minder vlakkevloervoorstellingen ten gunste van multidisciplinaire presentaties.

Muziek

Eindhoven heeft een reputatie als vooruitstrevende muziekstad. Muziekgebouw, Effenaar, Dynamo en Axes presenteren een breed aanbod van zowel traditionele als avontuurlijke muzieksoorten en stijlen. Ook bij ongesubsidieerde plekken als Alstadt, Wilhelmina en Arcade is regelmatig live muziek te horen. Het Storioni Festival en de Tromp Muziek Biënnale zijn gespecialiseerde, hoogwaardige festivals. Festivals als Extrema en Metalfest worden zeer gewaardeerd. Door een nieuwe generatie organisatoren als Nachtdieren, Lab-1 en Biki90 worden regelmatig op niet-reguliere locaties optredens en party's gepresenteerd.

PopEi biedt een goed geëquipeerde plek om te repeteren. Recent hebben dertig partijen uit de stad (gesubsidieerd en ongesubsidieerd) gewerkt aan een gezamenlijke visie op het muziekaanbod in Eindhoven. Er vindt nader onderzoek plaats naar intensivering van de samenwerking, het concept van een stadsprogrammeur en de mogelijkheden van tijdelijke locaties.

#3

Kunstbeoefening door amateurs	2010	2011	2012	2013	2014
door de gemeente gesubsidieerde organisaties en hun actieve leden					
ORGANISATIES					
vocale ensembles	40	39	39	40	41
theatergroepen	12	12	12	13	12
dansgroepen	4	4	4	4	4
audiovisuele kunst	7	7	7	7	6
muziektheater	1	1	1	1	1
beeldende kunst	3	3	3	3	3
instrumentale ensembles	15	14	13	15	14
muziekkorpsen	12	12	13	11	11
Totaal verenigingen	**94**	**92**	**92**	**94**	**92**
LEDEN					
vocale ensembles	1.332	1.282	1.282	1.324	1.348
theatergroepen	252	251	273	334	317
dansgroepen	164	164	169	162	157
audiovisuele kunst	225	231	223	228	159
muziektheater	59	57	58	44	42
beeldende kunst	358	339	362	367	350
instrumentale ensembles	521	502	508	467	467
muziekkorpsen	785	752	723	733	684
Totaal leden	**3.696**	**3.578**	**3.598**	**3.659**	**3.524**

#3

Amateurkunst

Als er binnen de culturele sector iets ‘van ons’ is, dan is het wel de amateurkunst. Amateurkunst verbindt, geeft een grote betekenis aan het persoonlijk leven, stimuleert de persoonlijke ontwikkeling, creëert nieuwe generaties kunstenaars. Amateurkunst hoort bij het cement dat de stad tot een samenleving maakt. Net als in andere steden is de amateurkunst in Eindhoven bijzonder breed en divers. Beoefening vindt plaats in verenigingsverband of in projecten en initiatieven van individuele amateur-kunstenaars of gelegenheidsformaties. De financiering en ondersteuning van de amateursector is met ingang van 2016 ondergebracht bij het Centrum voor de Kunsten (CKE).

Cultuureducatie

Cultuureducatie is belangrijk voor de stad, het onderwijs en de persoonlijke ontwikkeling. Het Eindhovense cultuureducatiebeleid is steeds meer opgebouwd rond de doorlopende leerlijn, en sluit aan op het landelijke beleid Cultuureducatie met Kwaliteit.

Twaalf Eindhovense cultuurinstellingen op het gebied van muziek en beeldende kunst krijgen vanuit de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit subsidie om specifiek aanbod te ontwikkelen. Een tiental scholen neemt deel in deze regeling. Cultuurstation (onderdeel van CKE) coördineert dit programma. Hiervoor krijgt Cultuurstation binnen deze rijksregeling subsidie van het Fonds Cultuurparticipatie. De gemeente treedt op als co-financier.

De overige cultuurinstellingen ontwikkelen zelf cultuur-educatief aanbod. Ze kunnen samenwerken met Cultuurstation. Cultuurstation brengt het aanbod dan in beeld en koppelt het aan de vraag van de scholen. Het gros van de Eindhovense basisscholen maakt gebruik van de program-mering. 91% van de middelbare scholieren gebruikt de CJP Cultuurkaart.

Erfgoed

In vergelijking met andere steden heeft Eindhoven relatief weinig rijks-monumenten. Het DAF Museum en het Philipsmuseum zijn ongesubsi-dieerde instellingen waar het industriële verleden van de stad tot leven komt. De waardering voor het moderne industriële erfgoed groeit, met Strijp-S en de Witte Dame als exponenten. De historische collectie van het Van Abbemuseum is van grote waarde voor de Eindhovenaren. Eindhoven Museum heeft behalve het beheer van het openluchtmuseum ook de opdracht om de collectie van het voormalige Museum Kempenland zichtbaar te maken. De gemeente is zelf actief met een erfgoedteam dat zich vooral bezighoudt met monumenten en archeologie. Met het Erfgoedhuis faciliteert de gemeente een aantal vrijwilligersorganisaties.

Horecagelegenheden met podiumprogrammering
Café Kraaij & Balder, Berlage, Altstadt, Café Wilhelmina, Oude Rechtbank, Arcade, Scala, Mohrmuziek, (locatie)theater, cabaret, dans en exposities

Studio Piet Hein Eek
restaurant, culturele program-mering, eigen werkplaats en ateliers

---

#3

Ongesubsidieerd

Net als in andere steden is er naast het gesubsidieerde aanbod een brede laag van ongesubsidieerd aanbod. Dit is van groot belang en grote betekenis voor de stad. Maken en programmeren wordt betaald vanuit kaartverkoop, baromzet, merchandising en sponsoring. Soms dragen particuliere fondsen bij in het dekken van de kosten.

Er zijn podia en presentatie-instellingen zoals bioscopen, galerieën, dansstudio's en ateliers. Aan de andere kant zijn er makers, kunstenaars en docenten, zoals koren en theaterstichtingen. Kunsteducatie en amateurkunst vinden grotendeels ongesubsidieerd plaats. Ook makers in de wereld van design doen incidenteel een beroep op de overheid. Sommige initiatieven werken op internationaal niveau, anderen zijn meer regionaal georiënteerd. Sommige van deze cultuurmakers en podia vormen een voorhoede van toekomstige betekenisvolle organisaties. Zij spelen als niche soms sneller en intuïtiever in op de tijdgeest.

Galerieën

In de designwereld is Yksi Expo een belangrijke speler. Nieuw is Nasty Alice. Conceptwinkel You are Here heeft een functie als galerie. De Kazerne, Kelderman en van Noort, Sectie C en TAC zijn met hun atelierruimten en podia belangrijk voor starters. Voor fotografie is er Galerie Pennings, de oudste fotogalerie van Nederland. Een aantal andere galeries is vertrokken of heeft het niet gered.

Studenten

Studium Generale op het TU/e-terrein organiseert lezingen, discussies, concerten, tentoonstellingen, excursies, theater- en filmvoorstellingen en workshops voor studenten. Met meerdere grote zalen is Studium Generale een culturele speler van formaat. Studenten van de Design Academy maken gebruik van podia zoals de Dutch Design Week.

Locaties

Een aantal locaties in Eindhoven wordt gebruikt voor programmering door derden, zoals het Evoluon (Kraftwerk) en het Klokgebouw (Speedfest). PandP is in ontwikkeling, het Van Abbehuis is weer in gebruik, met enige ondersteuning vanuit de gemeente. Voorbeelden van op eigen kracht draaiende initiatieven zijn de maandelijkse Feelgoodmarket (met Design, Art, Fashion en Food). Informele podia zijn plekken als Stroomhuis, NulZes, AreaFiftyOne Skatepark, TAC en Flipside.

Aandeel beroepsbevolking Brainport Eindhoven:

30.000

personen. Dit is 8% van de totale regionale werkgelegenheid.

8.000

Creatieve ondernemingen met eengeschatte omzet van:

1.200.000.000 euro

Dit is 3% van de totale regionale omzet.

70% hiervan bestaat uit bedrijven tot 10 werknemers.

80%

werkt zonder overheidssubsidie

2,2%

In 2010 vormden kunstenaars in Eindhoven ongeveer 2,2% van de beroepsbevolking, niet aanmerkelijk minder of meer dan in vergelijkbare steden.

#3

Ongesubsidieerde makers

Ontwerpers combineren regelmatig een professionele beroepspraktijk met het maken van vrij werk waarvoor zij geen subsidie vragen. Beeldend kunstenaars die zonder subsidie werken, zijn statistisch lastig in beeld te krijgen. Bij de Kamer van Koophandel staan ruim 250 beeldend kunstenaars geregistreerd. Dit aantal lijkt aan de lage kant. Ongesubsidieerde makers hebben vaak andere hoofdinkomsten, zoals kunsteducatie zonder subsidie. Denk aan muziekdocenten die per uur lesgeven, zoals bij de ongesubsidieerde Singshop. Er zijn ook theatermakers die zonder subsidie werken, bijvoorbeeld als entertainer voor particulieren of trainer voor bedrijven.

Cultureel vastgoed

De afgelopen twintig jaar is het culturele vastgoed flink in ontwikkeling geweest. Bij een aantal gevestigde instellingen is er nieuw vastgoed gekomen: de vervanging en uitbreiding van Effenaar, het nieuwe Van Abbemuseum, Bibliotheek Eindhoven en jongerenplatform Dynamo. Er kwamen nieuwe voorzieningen bij, zoals Het Muziekgebouw en de middenzaal van Het Parktheater. Op Strijp-S verschenen mogelijkheden voor kleinschalige creatieve industrie en initiatieven als AreaFiftyOne en Broet. Nog steeds is er groei, zoals de doorontwikkeling van Strijp-S, T en R, de plannen voor het NRE-gebied en de herontwikkeling van het oude Plaza Futura-pand (Pand P Leenderweg).

Groot kapitaal

Eindhoven heeft veel leegstand van kantoorgebouwen en industriële gebouwen. Sinds 2006 zijn diverse partijen, zoals Trudo, gestart om deze terreinen te herbestemmen. Op veel plekken hebben zich vooral creatieve bedrijven en kunstenaars gevestigd, aangetrokken door bereikbare en betaalbare werk- en presentatieruimtes. Deze ruimtes vormen een groot kapitaal.

#3

#3

kunst en cultuur middelen

De gemeente Eindhoven heeft in de begroting van 2014 circa € 32 miljoen vrijgemaakt voor kunst en cultuur, onder de posten Museum voor Hedendaagse Kunst, Uitstraling Designstad, Erfgoed en Cultuur Totaal. Dat bedrag is inclusief een deel van de kosten voor het gemeentelijk apparaat.

#4

Zonder het budget voor Uitstraling Designstad en de kosten voor het gemeentelijk apparaat bedroeg het bedrag 27,1 miljoen euro. Kijken we naar het bedrag per inwoner dat in Eindhoven aan cultuur wordt besteed, dan staat de tweede economie van Nederland op de achttiende plaats. In een vergelijking met de steden uit de G9 en de B5 neemt Eindhoven de tiende positie in.

Na het kabinet Rutte I bezuinigde alleen Amersfoort meer op cultuur dan Eindhoven. De Bibliotheek moest 50% bezuinigen (3 miljoen euro minder), het CKE 25% (1 miljoen euro minder). De budgetten van alle gesubsidieerde instellingen zijn geslonken, doordat er geen indexering is toegepast. De gemeente stelde wel jaarlijks 1 miljoen euro aan 'Intensiveringsmiddelen Cultuur' ter beschikking.

G9 en B5 - Euro's aan cultuur per inwoner / 2014

	Openbaar bibliotheekwerk	Kunst	Oudheidkunde / musea	Totaal
Rotterdam	32	162	18	212
Amsterdam	33	114	53	200
Utrecht	36	129	24	189
Den Haag	46	87	54	187
Groningen	31	94	54	179
Maastricht	58	81	24	163
Den Bosch	27	67	54	148
Breda	0	116	24	140
Arnhem	29	77	33	139
Eindhoven	19	82	34	135
Tilburg	29	65	30	124
Enschede	23	56	19	98

Bron: Statline

Omzet Kunst en Cultuur:

70 miljoen euro

waarvan 1/3 gemeentelijke subsidie

Een groot deel van de culturele infrastructuur in Eindhoven (vooral kleinere organisaties) werkt zonder gemeentelijke subsidie.

#4

Verdeling cultuurbudget

Het cultuurbudget wordt vrijwel geheel besteed aan het behouden en versterken van de bestaande instellingen. De elf grootste gesubsidieerde instellingen van Eindhoven ontvangen gezamenlijk meer dan 90% van het cultuurbudget. Deze instellingen zijn van waarde voor Eindhoven, maar in de praktijk blijft er te weinig geld over voor vernieuwing en experiment.

Muziek, beeldende kunst, cultuurparticipatie (met het CKE en amateurkunst) en media (met de Bibliotheek) ontvangen elk ongeveer 20% van het cultuurbudget. Het aandeel van Theater is 12%, dat van Cultuurhistorie is 3%, en dan van Urban is minder dan 1%. Dit laatste is opmerkelijk gezien de prominente plek die de sector krijgt in het Eindhovense cultuurbeleid.

Design vormt een aparte post op de gemeentebegroting. Hiervan gaat een half miljoen structureel naar de Dutch Design Week, de Dutch Design Awards en de Graduation Show van de Design Academy.

Meer eigen geld

Culturele instellingen zijn zich ervan bewust dat de steun van de overheid terugloopt en dat er meer ondernemerschap van hen verwacht wordt. Tegelijktertijd wordt dit cultureel ondernemerschap geremd door diezelfde overheid. Vooral vergunningen (openingstijden) en de vrijheid om bijvoorbeeld een eigen vermogen op te bouwen of te investeren zijn daarbij genoemde onderwerpen. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in de manier waarop de gemeente omgaat met tijdelijke locaties voor optredens en feesten (Lab-1 in 2014 en 2015).

Er zijn wat betreft de mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren grote verschillen tussen de instellingen. Onder eigen inkomsten verstaan we alle inkomsten behalve overheidssubsidie: kaartverkoop, recettes, horeca, maar ook sponsoring, (fonds)donaties, legaten, enzovoorts. Voor individuele gevallen zijn er kansen, bijvoorbeeld voor aanvragen bij landelijke fondsen en het bbkc (Brabants kenniscentrum kunst en cultuur). Instellingen en bedrijven kunnen ook bij het provinciale Brabant C Fonds terecht voor incidentele subsidies.

Subsidie vier grootste instellingen - 2014

Muziekgebouw	€ 4.291.190	
Parktheater	€ 3.063.477	
Bibliotheek	€ 3.277.000	*
Centrum voor de Kunsten	€ 4.085.794	**
TOTAAL	**€ 14.717.461**	

* excl. subsidie vanuit VVE-middelen en eenmalige subsidie voor frictiekosten
** excl. subsidie voor Cultuureducatie met Kwaliteit

93%
van het Eindhovense cultuurbudget **gaat naar de 11 grootste gesubsidieerde instellingen.**

75%
Vier van de grootste instellingen (Muziekgebouw, Parktheater, Bibliotheek en CKE) ontvingen in 2014 zo'n **75% van het totale subsidiebudget Cultuur Totaal.**

#4

#4

kunst en cultuur drie grootste uitdagingen

Op basis van de scan kan een groot aantal thema's worden geagendeerd die betrekking hebben op de toekomst van kunst en cultuur in Eindhoven. Dit hoofdstuk behandelt de drie grootste uitdagingen waarvoor de gemeente en het culturele veld staan. Het zijn onderwerpen die herhaaldelijk naar voren kwamen tijdens het cultuurdebat en in de verkennende gesprekken van de kwartiermaker: vastgoed, nieuw publiek & nieuwe makers en samenwerking. Deze thema's spelen in de context van een ontwikkeling waarbij de overheid een nieuwe rol zoekt, die past bij de transitie die plaatsvindt in tal van maatschappelijke domeinen. Dit is ingegeven door krappere budgetten en de veranderende sociaaleconomische omgeving waarin wij leven.

#5

De gemeente Eindhoven wil haar toekomstige cultuurbeleid samen met de samenleving vormgeven. Zij wil meer als netwerkpartner van de culturele sector optreden, met slimme vormen van samenwerking samen tot oplossingen komen. Prioriteit blijft het borgen van het publieke belang. De gemeente wil ook duidelijkheid bieden over de eigen agenda, inzet en prioriteiten.

Uit het onderzoek van Blueyard en de verkenningen van 2015 blijkt dat er breed draagvlak is voor een andere opzet van de subsidiëring, via de Stichting Cultuur Eindhoven. Uit de input van de culturele partijen komt een profielschets voor de stichting als partner naar voren. De belangrijkste kenmerken zijn betrokkenheid en flexibiliteit over en weer, transparante afspraken en structuren, betrouwbare processen.

Partnerprofiel Cultuur Eindhoven

- **Betrokken**
  (deskundig, zichtbaar voor het veld, samen voor de samenleving)
- **Flexibel**
  (in regelgeving, rekening houdend met cultureel ondernemerschap)
- **Transparant**
  (heldere besluitvorming en afspraken, consistente communicatie)

#5

uitdaging 1
Vastgoed

Het culturele vastgoed in Eindhoven geldt als een probleemdossier. Het rapport van Blueyard uit 2014 is hier helder over. Veel instellingen en makers dragen het thema vastgoed als een structureel probleem aan. Dit gebeurt ook tijdens het cultuurdebat van 9 juli 2015 en in individuele verkenningen met de kwartiermaker.

Stijgende kosten

Ook in Eindhoven is jaarlijks een flink deel van het gemeentelijke cultuurbudget nodig om de kosten van culturele gebouwen te helpen financieren. De vastgoedkosten van de huidige spelers in het culturele veld stijgen. Ze slokken een steeds groter deel van het cultuurbudget op.

De totale kosten die culturele instellingen voor het vastgoed maken, bedragen op jaarbasis grofweg € 8.100.000. Dit is zo'n 15 procent van hun totale omzet. Hierin zijn de kapitaallasten voor de gemeente marginaal meegenomen.

Voor een aantal instellingen is de huur die ze aan de gemeente betalen de laatste jaren flink omhooggegaan, tot soms wel vier keer de voormalige huur. Er zijn (ook grote) instellingen die deze huurlast met de huidige wijze van exploiteren niet kunnen dragen. De gemeente heeft of krijgt niet altijd voldoende zicht op de daadwerkelijke exploitatierisico's die door de huurverhoging zijn ontstaan.

Goedkoop vastgoed

Vastgoedzorgen beperken zich niet tot instellingen die te hoge kosten hebben in verhouding tot hun begroting, zoals Effenaar of het Muziekgebouw. Ook instellingen die de huisvesting 'om niet' of tegen een lage vergoeding van de gemeente huren, geven aan dat het anders moet. Voorbeelden zijn Temporary Art Centre (TAC) en United-C. Zij hebben behoefte aan meer zekerheid, bijvoorbeeld over de duur van de overeen-

Complicerende factoren

- Het culturele vastgoed is in handen van veel verschillende eigenaren
- Vaak onduidelijkheid over de waarde van gebouwen
- Verschillende tariefniveaus: van te goedkoop tot erg prijzig
- Zicht op onderhoud en de kosten daarvan vaak uit het zicht van het beleid
- Veel verschillende contracten met verschillende looptijden

#5

komst. Deze culturele ondernemingen willen ruimte om investeringen te plannen en commitment aan te gaan op basis van heldere afspraken. Bij het debat op 9 juli 2015 bleek dat zij dat subsidieduur en gebruiksduur van een gemeentelijk gebouw bij voorkeur op zijn minst gekoppeld zien.

‘Sluiksubsidie’

Er zijn partijen die een marktconforme huur voor hun onderkomen betalen en partijen die vrijwel niets betalen. Als dit een gebouw van de gemeente betreft, is er soms sprake van een 'sluiksubsidie' die geen onderdeel uitmaakt van de beleidscyclus. Ook ‘gratis’ vastgoed is een vorm van subsidie. Bovendien is gratis nooit gratis, want er zijn altijd kosten. Door de relatie te verzakelijken en alle subsidie vanuit één loket te laten komen, kan vastgoedbeleid onderdeel uitmaken van de afwegingen die in de beleidscyclus worden gemaakt. Hetzelfde geldt voor het onderhoudsbudget.

Vraag en aanbod werkruimte

Met opleidingen als de TU/e, Design Academy en SintLucas binnen de stadsgrenzen en tal van creatieve opleidingen in de nabijheid van Eindhoven, bestaat er een grote behoefte aan aansluitende werkruimte. Er is dus een wachtlijst in een stad die veel ruimte heeft én het belang van de creatieve sector onderschrijft.

In 2008 is de onafhankelijke Stichting Ruimte in het leven geroepen om vraag en aanbod bijeen te brengen. Sindsdien zijn veel Eindhovense kunstenaars en creatieven aan passende werkruimte geholpen. Toch is er nog steeds een woud aan regelgeving, vergunningen en bestemmingsplannen die vaak niet met elkaar in overeenstemming zijn. Ook kan het 'voorraadbeheer' van tijdelijk inzetbare ruimte beter.
Net als de makers pleit Stichting Ruimte voor meer inzicht in werkelijke kosten van vastgoed (ook aan gratis ruimte hangt een prijskaartje) en meer transparantie in overeenkomsten en regelingen. Waar het gaat om nieuwe initiatieven, betekent dit feitelijk dat er behoefte is aan intelligenter broedplaatsenbeleid.

Conclusie

Eindhoven heeft behoefte aan een strategisch cultureel-vastgoedbeleid. Hiervoor is een diepgaande analyse nodig. Verzakelijking van de verhouding tussen vastgoed en de culturele huurder moet samengaan met compensatie via subsidie door Cultuur Eindhoven. Zo kan een ruimtelijke afweging voortaan worden meegenomen in het cultuurbeleid.

#5

uitdaging 2

Nieuw publiek, nieuwe makers

Het cultuurdebat van 9 juli 2015 en de gesprekken met instellingen bevestigen het beeld dat de meer traditionele, gecanoniseerde kunstvormen aan terrein verliezen. Jong publiek weet de weg naar de bestaande instellingen niet altijd te vinden, terwijl daar de meeste middelen aan worden besteed. Hier is sprake van een disbalans.

Tegelijkertijd bestaat er onder een belangrijk deel van het publiek en de meer traditionele kunstinstellingen en (amateur-)kunstenaars onvrede over de focus op het nieuwe. Dit doet zich sterk voor in de amateurkunst. De meer traditionele vertegenwoordigers daarvan hebben de zorg dat het bestuur van de stad vooral oog heeft voor de nieuwere vormen van amateurkunst (urban, kunstprojecten voor jongeren, community art, individuele amateurkunstenaars).

Het is zaak dat Cultuur Eindhoven zorgt voor een duurzame en goede balans tussen het meer traditionele aanbod en vernieuwing. Voor beide domeinen geldt de noodzaak om nieuw publiek te blijven ontwikkelen en nieuwe makers de ruimte te geven. Dit betreft niet alleen aanbieders die te maken hebben met vergrijzing van het publiek, zoals de klassieke muziek, maar ook makers in een relatief jong domein, zoals de popmuziek.

Incidenteel geld voor vernieuwing

Eindhoven heeft structureel budget nodig voor incidentele cultuurprojecten, eventueel in de vorm van een aparte regeling. Daarmee schept Cultuur Eindhoven zekerheid en stimuleert zij nieuwe projecten die vaak bij uitstek de dragers van het DNA van de stad zijn.

#5

Cultuureducatie voor nieuw publiek

Cultuureducatie is een belangrijk instrument om jong Eindhovens publiek kennis te laten maken met kunst en cultuur. Tijdens het cultuurdebat van 9 juli 2015 kwam naar voren dat de sector moeite heeft met de dubbele rol van Cultuurstation als tussenpersoon en aanbieder. Aanbieders verwachten van Cultuur Eindhoven een *level playing field* op zakelijk gebied en flexibiliteit om passend aanbod te maken. Ook wordt de hoeveelheid criteria als remmend gezien voor het ontwikkelen van aanbod. Tijdens het cultuurdebat kwam uit het veld de opvatting naar voren dat volwasseneducatie niet gesubsidieerd dient te worden. Ook werd de vraag opgeworpen of er voldoende focus op en aanbod voor middelbare scholieren is.

Conclusie

Het is van belang om in het gemeentelijk beleid meer aandacht en middelen vrij te spelen voor een betere balans tussen aanbod voor bestaand en nieuw publiek. Dit kan deels vanuit de bestaande instellingen, maar zal ook langs andere wegen moeten gebeuren.

#5

uitdaging 3
Samenwerking

Het is een algemene opgave voor de spelers in de culturele sector om naar zinnige samenwerkingsrelaties te streven en te blijven werken aan een optimaal gebruik van de beschikbare middelen en voorzieningen. Zo is het zeker zinvol voor de sector om de mogelijkheden te blijven verkennen van het gezamenlijk gebruik van cultureel vastgoed.
Een landelijke trend is dat producerende en presenterende partijen samen optrekken om programmatisch en maatschappelijk van betekenis te zijn voor het publiek en de stad.

Productie en presentatie

In het algemeen lijken ook in Eindhoven de spelers in de culturele sector bereid tot samenwerking met lokale collega-instellingen, om bijvoorbeeld kostenefficiënter te kunnen werken of om gezamenlijk producties op te pakken. De beste reden voor samenwerking tussen productieteams en presentatie-instellingen is gebruik kunnen maken van elkaars kracht om te voorzien in een behoefte bij het publiek. Een voorbeeld is de samenwerking tussen jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt en het Parktheater in het project Weiland, korte presentaties waarin het kind als maker centraal staat. Het Parktheater werkt ook samen met performancegroep United-C, met corporaties Woonbedrijf en Trudo en zorginstellingen Vitalis en Archipel.

Steeds vaker leggen culturele initiatieven de verbinding met maatschappelijke organisaties buiten het eigen domein. Zo werkt kunstenaarscollectief Carte Blanche domeinoverschrijdend, bijvoorbeeld met een voorstelling voor de psychiatrie, workshops voor het onderwijs, en een voorstelling waarbij Somalische vrouwen betrokken waren.

#5

TDK? Art-science!

In het culturele veld lijkt er sprake van ‘TDK-moeheid’. Er gaan geluiden op dat er meer in Eindhoven is dan TDK. Toch is het voor de toekomst verstandig om meer de verbinding met elkaar te zoeken op het terrein van kunst en technologie. Het begrip art-science verwijst naar de krachtige verbinding en wisselwerking tussen de domeinen kunst en technologie, op basis van gelijkwaardigheid en inhoud.

Eindhoven bevindt zich op het kruispunt van technologie, design, kennis, licht, media en kunst. In de cross-over tussen al deze domeinen liggen kansen. Kennis op het gebied van e-culture, kunst, wetenschap, design, nieuwe media is in Eindhoven volop aanwezig, maar vaak opgesloten binnen het eigen domein. Meer aandacht voor art-science kan deze kennis activeren, ontsluiten en delen.

Conclusie

Om de verbinding met het publiek te versterken is het zaak dat culturele partijen optimaal gebruikmaken van elkaars expertise en faciliteiten. In een gezamenlijke programmering, met een oriëntatie op de stad in plaats van op de eigen instelling, vergroten zij hun betekenis en waarde voor de stad en geven ze een impuls aan de eigen ontwikkeling. Cultuur Eindhoven volgt de visie van de instellingen op kunst en samenleving.

Tech is overal

Technologie speelt een steeds belangrijkere rol in gezondheidszorg, onderwijs, productieprocessen, domotica, transport en communicatie. Bij de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologie vormt creativiteit een onmisbare component. Bij specifieke producten en diensten is de verbinding tussen technologie en creativiteit nog dominanter: (serious) gaming, big data, smart data, open data, animaties, 3D, lichttoepassingen, virtual reality, augmented reality, home studio's voor muziek en beeld, websites, apps, hologrammen, enzovoorts.

Design bij Stichting Cultuur Eindhoven

De gemeente heeft design de laatste jaren onder de afdeling Strategie geschaard. Daarmee verdween het domein enigszins uit het zicht van de afdeling Cultuur. Het lijkt logisch om de designsubsidies via Cultuur Eindhoven te laten lopen, in lijn met de landelijke aanpak (OCW).

#5

Drie in één: vastgoed, nieuw publiek & nieuwe makers en samenwerking in de muziekscene

Ontwikkelingen in de muziekscene van Eindhoven zijn illustratief voor de drie thema's die spelen in de culturele sector. Eindhoven heeft een reputatie als voor-uitstrevende muziekstad, dankzij een rijke geschiedenis waarin makers het experiment zoeken en podia kiezen voor een avontuur-lijke inhoudelijke programmering.

Behalve in officiële zalen en toplocaties gebeurt er van alles op tijdelijke, spannende locaties. Veel partijen zijn gemotiveerd om vernieuwende en interdisciplinaire producties te ontwikkelen. Zij volgen trends in muziek op de voet en ontwikkelen innovatieve con-cepten van uitgaan en muziekbeleving. Ook wordt er ingezet op nieuwe muziekervaring en verbindingen en cross-overs tussen muziek en design, muziek en technologie, muziek en kunst, muziek en openbare ruimte, muziek en wetenschap.

#5

bijlagen

bijlage A Eindhovens Model: Stichting Cultuur Eindhoven

Voor de periode 2017-2020 loopt de procedure van conceptbeleid maken en subsidieverstrekking via Cultuur Eindhoven, de stichting die het cultuurbeleid uitvoert dat de politiek vaststelt. Cultuur Eindhoven organiseert het beoordelingsproces, zowel voor de basisfuncties (eens in de vier jaar) als voor incidentele projecten (het hele jaar door). De stichting staat midden in de samenleving en dicht bij het culturele veld. Cultuur Eindhoven is van ons.

Het Eindhovens Model is erop gericht om de politiek in haar volle breedte te betrekken in het gesprek over de betekenis van kunst en cultuur voor de stad. Met de opdracht aan Cultuur Eindhoven stuurt de politiek de uitvoering van het door haar geformuleerde cultuurbeleid, maar blijft bij die uitvoering zelf op afstand.

Vier hoofdpunten uit de opdracht van Cultuur Eindhoven

- Er is per 1 januari 2015 een Stichting Cultuur Eindhoven, op afstand van de gemeente, zodat er tijdig ingespeeld kan worden op de nieuwe cyclus van OCW (en die van de landelijke fondsen).
- Cultuur Eindhoven wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van het cultuurbeleid van de gemeente.
- De gemeenteraad stelt de kaders voor het cultuurbeleid, en daarmee de opdracht aan Cultuur Eindhoven, voor een meerjarige periode vast.
- Cultuur Eindhoven kent een adviesgroep van externe deskundigen en is, binnen de kaders van de raad, verantwoordelijk voor het beoordelings- en subsidieproces.

Missie

Cultuur Eindhoven vergroot welzijn en welvaart voor de inwoners en gebruikers van de stad Eindhoven door de ontwikkeling van kunst en cultuur te stimuleren en de betekenis van kunst en cultuur voor de stad te vergroten.

Cultuur Eindhoven vergroot de aantrekkelijkheid van de stad voor bewoners, bezoekers, bedrijven en organisaties.

Cultuur Eindhoven vervult drie rollen:

1. Adviseur
- van de gemeente (o.a. ten aanzien van het cultuurbeleid)
- van de culturele initiatieven en instellingen

2. Fonds
- beoordelen van subsidieaanvragen
- beslissen over financieringsaanvragen
  - op basis van het cultuurbudget van de gemeente
  - op basis van (aan te trekken) gelden van derden

3. Aanjager
- proactief partijen benaderen, samenwerking bevorderen en kansen signaleren en benutten
- verbindingen maken met landelijke en internationale netwerken

Om de rollen van adviseur en fonds goed uit te voeren maakt Cultuur Eindhoven gebruik van een externe en onafhankelijke adviescommissie: de Cultuurraad Eindhoven.

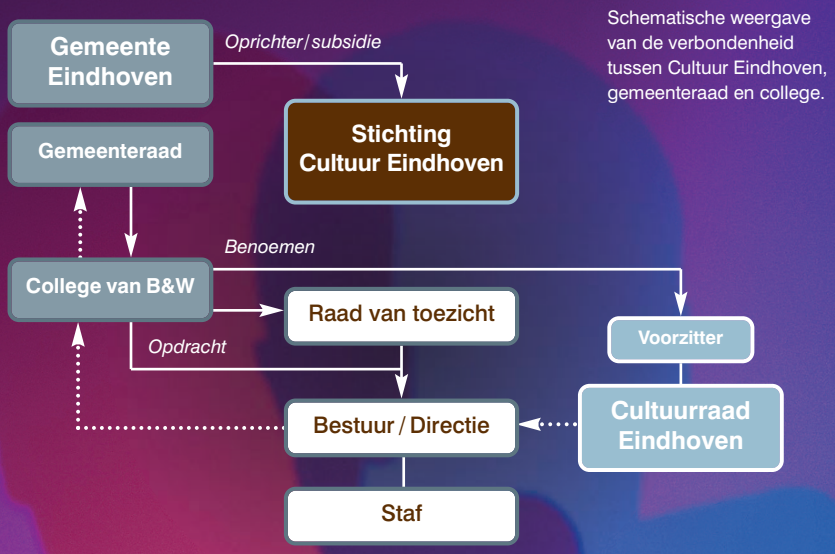

Schematische weergave van de verbondenheid tussen Cultuur Eindhoven, gemeenteraad en college.

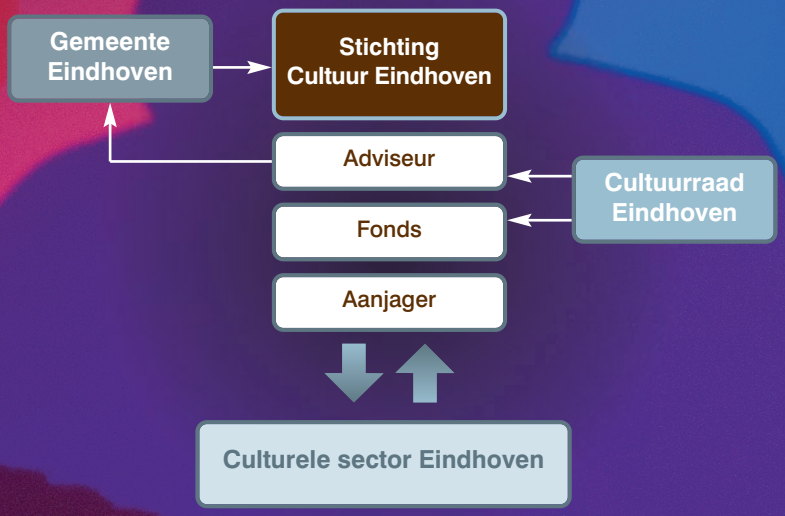

Cultuurscan Eindhoven
Concept Cultuurbrief
September 2015
Cultuurbrief B&W
Oktober 2015
Gemeenteraad stelt Cultuurbrief vast
November 2015
Opdracht aan SCE
December 2015
Regelingen opgesteld
Begin 2016
Aanvragen voor financiering
Voorjaar 2016
Beoordeling door Cultuurraad Eindhoven
Voorjaar 2016
Wethouder toetst voorgenomen besluit BIS
Juni 2016
Besluit en Beschikking SCE
Zomer 2016
Verantwoorden
2017-2020
Vier-jarencyclus
Cultuur Eindhoven

bijlage B
Gesprekspartners 2015

Gesprekspartners Verkenningen kwartiermaker Thomas van Dalen mei, juni, juli 2015

Afslag Eindhoven
Yvon van Beukering
Gerrie Fiers
Axesjazzpower
John Thomas
Baltan Laboratories
Olga Mink
Beeldenstorm
Lex van Lith
Bibliotheek Eindhoven
Albert Kivits
BMX Freestyle
Pim van den Bosch
Klaas van den Bos
Bosse Nova (Kunstbende)
Florien Boonman
Broet
Ramon Etman
Frans Brok
Rene van Dooren
Carte Blanche
Stefan Jung
CDA
Linda Hofman
Christo Weijs
CKE
Ruud Janssen
D66
Jessica van Eijs
Barbara van Benthem
Effenaar
Jos Feijen
Robert Schaeffer
Dynamo/Hiphoplab040
Suzanne van Wittenboer
Nancy van Loon
Dave van den Berg
Eindhoven Museum
Ward Rennen
Hans Moors
Emoves
Dave van den Berg
Film- en theatercentrum Plaza Futura
Pauline Terreehorst
Gebouw 52
Angelo Martinus
Grafische Werkplaats Daglicht
Liesbeth Schreuder
Jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt
Annemie Meijer
Paul L'Herminez
Lumens groep (Dynamo)
Nancy van Loon
Madskills/Gebouw52
Angelo Martinus
MU
Angelique Spaninks
MultiArtDisc (MAD)
René Paré
Tom Veeger
Muziekgebouw
Wim Vringer
Onomatopee
Freek Lomme
Parktheater
Giel Pastoor
philharmonie zuidnederland
Stefan Rosu
Plaza Futura
Francoise Kappé
Pauline Terreehorst
PopEi
Frans-Jozef van Lieshout
PvdA
Mieke Verhees
Arnold Raaijmakers
The Ruggeds
Niek Traa
Skateboard Events Eindhoven/ Area 51 Skatepark
Rolf Dankers
Peter Verbeek
SP
Jan van Erp
Stichting 18 september
Peter Kemp
Stichting Ruimte
Toby van Sandbeck
Jan van Lest
Storioni festival
Pauline Koning
Guy Kerpen
STRP
Angelique Spaninks
Jorge Alves Lino
Temporary Art Centre (TAC)
Joep Smeets
Yvonne Hamstra
Erik Slijpen
Tegentijd (United C)
Pauline Roelants
Maarten van der Put
Theaterplan
Mark Drübe
Ramses van Oers
Nienke van Hassel
Luke Roovers
Ton Smits Huis
Juliëtte Aarts
Frans Bakermans
Lidwien Smits
Tromp Muziek Biënnale
Arthur van der Drift
VVD
Ferry van den Broek
Ceciel van Stratum-Van Bergeijk

Aanwezigen Cultuurdebat Designhuis, 9 juli 2015

040 BMX park
Klaas van den Bos
Pim van den Bos
Afslag Eindhoven
Joep Smeets
Atelierroute
Tom Vergeer
BBL
Dennis Grotenhuis
Patrick van der Voort
Beeldend kunstenaars
Eugenie Dammer
Lennie van Zwam
Margriet Janssen
Beeldhouwer
Rob Zweerman
Bibliotheek Eindhoven
Albert Kivits
BKT
Ad van Antwerpen
Brabant C
Anke van den Broek
Geert Lenders
Bureau Affre
Everjanneke van Hoogstraten
Buro Bonje
Jeroen Steijvers

bijlage B
Gesprekspartners 2015

Carte Blanche
Ab Hofstee
Femke Jonas
Liesbeth Reeser
Stefan Jung
Cassette / Nachtdieren
Gianni Jorissen
ChristenUnie
Dick Sieling
Hans Janson
Henk Jager
CKE
Ruud Janssen
Creative Habitat
Maarten de Kok
Yvon van Rijswijk
D66
Barbara van Benthem
Jutting
Odette Rooijmans
Effenaar
Elvin Usidame
Jos Feijen
Robert Schaeffer
De Ontdekfabriek
Hugo Vrijdag
Designhuis
Angela Polderman
Digitaal Erfgoed Den Haag
Monika Lechner
Dutch Design Week
Ellen Rass
Dynamo/HHL040
Eindhoven in Beeld
Huub Jacobs
Stephen Goth
Fotoclub FC De Gender
Paul Bakx
Fotoclub 't Karregat
Rob Albers

Freelancer Uit in Eindhoven/Monkeyman/ Verslaggever ED
Gijs van der Burgt
Grafisch Atelier Daglicht
Liesbeth Schreuder
GroenLinks
Saskia Lammers
Het Storioni Festival
Pauline Koning
Hetpaarddatvliegt
Annemiek Nienhuis
Reem Wittenbols
Inkijkmuseum
Martin Voorbij
Internationale Dans Eindhoven
Christoph van der Reijden
Henny Heestermans
Kek-040
Leonie Marechal
Lex Grote
Markus van Roode
La Citta Mobile
Thijs Rooijakkers
Leefbaar Eindhoven
Eddy de Beaumont
Lichttechnicus en creatief ondernemer
Jordy van den Hurk
Lorentz Casimir Lyceum
Greetje Heijmans
MAD Skills
Angelo Martinus
Gino Henkel
Muziekgebouw Eindhoven
Frank Veenstra
Jeroen Smits
Wibrich de Boer
Wim Vringer

Plaza Futura
Pauline Terreehorst
Rene van Elderen
Pluscombinatie
CeesJan Mol
PopEi
Frans-Jozef van Lieshout
Marc Dirks
Prentenpakhuis
Peter Paulusse
PvdA
Mieke Verhees
RHC
Marcel Duijghuisen
RvC Parktheater + St. De Negende
Otto Dieleman
SP
Jan van Erp
Stichting 18 September
Raymond van de Wouw
Beeldenstorm
Lex van Lith
Stichting Cultuurbasis
Marc Niessen
Stichting Ruimte
Jan van de Lest
Stichting Theaterplan
Dolf Hulshoff
STRP
Ayla de Wit
Tante Netty
Fionna Jongejans
Tentoonstellingsmaker
Jules van den Langenberg
Theaterplan
Nienke van Hassel
Theaterplan/Daglicht
Luke Roovers
Toneelvereniging BASTA
Peter van der Hagen

Ton Smits Huis
Frans Bakermans
TROMP Percussion Eindhoven
Arthur van der Drift
Marijn ten Harmsen van der Beek
Uit in Eindhoven
Lidy Lathouwers
United-C
Pauline Roelants
Van Abbemuseum
Anastasia van Gennip
Christiane Berndes
Daniel Neugebauer
Willem Jan Renders
Vitaliteitscoach
Anna Maassen
VVD
Monique List-de Roos
XS2N architect.office
Nadia Jellouili-Guachtí

Mary-Ann Schreurs
Mikke Leenders
Conny Lemke
Petra van den Bos
Rik van Opheusden
Rob Pietersen
A.H. Schaefer
Aldrik Kleinlooh
Gijs van Bon
Hans-Joachim Schroter
Karin Niemantsverdriet
Lennie van Vught
Lian Brok
Maurice Dujardin
Paul van Anrooij

bijlage C
Bronnenlijst

> rapport Cultuur Eindhoven (Blueyard, 2014; dit rapport bevat een uitgebreide bronnenlijst op pp. 78-80)

> verslag cultuurdebat 9 juli 2015

> Cultuurscan 2010:
klik hier om naar de Cultuurscan 2010 te gaan.

cultuur eindhoven van ons

cultuurscan
eindhoven 2015

Stichting Cultuur Eindhoven

September 2015